

tantadruj

priloga primorskih gledališč

primorske novice

Kej vi djelaste na našmu borjači?
Tereza Gregorič, Borut Petrovič, Jakob Šfiligoj: Usje se je dalu
SNG Nova Gorica, sezona 2025/2026

FOTO: PETER UHAN

Nova abonmajska sezona 2025/26 Slovenskega stalnega gledališča Trst

(Ne)mirne duše med izzivi bivanja v kompleksnem svetu

Gledališče je zrcalo časa in nemirna sedanost je vodilna tema, ki bo z vabilom k razmisleku zaznamovala program abonmajske sezone 2025/26 Slovenskega stalnega gledališča. Direktor in umetniški vodja Danijel Malalan zaključuje svoj mandat z geslom (Ne)mirne duše, ki poudarja smisel obstoja med izzivi bivanja v kompleksnem svetu, “z brezmejnimi upanjem v dobro, v človečnost, novi humanizem, v solidarno, vključujočo družbo”.

ROSSANA PALIAGA

Tema vojne, posledično misel o absurdnosti nasilja, meja, ločitev, bo spremljala gledalce skozi prizmo vsebinskih pristopov, ki bodo lahko tudi hudomušni, nenavadni, surrealni. Osnovni abonma bo sestavljalo pet uprizoritev Slovenskega stalnega gledališča (med katerimi nekatera sodelovanja s slovenskimi in italijanskimi gledališči) in gostujoča predstava. Izbirni sklopi bodo ponudili šest dodatnih gostujočih dramskih, plesnih in glasbenih dogodkov.

Osnovni abonma

Abonmajska sezona se bo začela z italijansko klasiko, s Carlom Goldonijem in njegovo *Kavarno* v slovenskem prevodu **Srečka Fišerja**. Dogajanje komedije, polne intrig in duhovitih preobratov, se odvija v enem dnevu med beneškim karnevalom, ko se na trgu prepletajo usode različnih likov. Za režijo bo poskrbel **Janusz Kica**, ki je na oder SSG briljantno prenesel že marsikatero zgodbo.

Sledila bo od 28. novembra dramaska priredba slovenske klasike, kot je *Balada o trobenti in oblaku* Cirila Kosmača v uprizoritvi, ki je nastala v sodelovanju z AGRFT in Mini teatrom Ljubljana.

Režiserka **Marcela Serli** pa bo januarja podpisala režijo tragikomične predstave *Na drugi strani*, ki bo nastala v sodelovanju s tržaškim gledališčem La Contrada. Argentinski pisatelj in dramatik Ariel Dorfman v tem delu govori o zakonskem paru, ki ga vojna loči v lastni hiši, ker sta sosednji državi začrtali mejo med kuhinjo in kopalnico.

Slovensko stalno gledališče posveča posebno pozornost temi meje, a tudi vrednotenju žensk in zgodbam, ki govorijo o večstoletnem boju za enakopravnost spolov. V tej luči bo zaživel kultno delo po resnični predlogi, kot je *Veronika Deseniška* Otona Župančiča. Predstava v režiji **Maruše Kink** bo uprizorjena ob 600. obletnici Veronikine obsodbe.

Redno sezono bodo maja sklenili neminljivi, brezmejni in brezčasni Kosovelovi verzi v lepljenki, pod ka-

Matej Zemljič, ki je v lanskoli sezoni igral v uspešnici Županova Micka, se bo letos vrnil kot protagonist koprodukcije ob obletnici Srečka Kosovela.

tero se podpisujeta avtorja **Mateja Kralj** in **Rafael Vončina**. Predstava z naslovom *Vlak št. 123 v bodočnost* je nastala ob 120. obletnici rojstva Srečka Kosovela in bo na sporedu ob stoletnici njegove smrti. Koprodukcija s Kosovelovim domom Sezana prepleta družbeno-kritična besedila, poezije, glasbo, videoposnetke in ples.

Osnovni abonma predstav, ki jih bodo gledali prav vsi abonenti, obsega še komedijo Špas teatra *Kako se znebiti bodočega moža*, v kateri avtor **Derek Benfield** pripoveduje o dilemah protagonistke Silvije, ki se po dveh letih samskega življenja odloči, da je čas za poroko.

Izbirna abonmajska sklopa

Večerni sklop gostujočih predstav se bo začel decembra s predstavo Anton Podbevšek Teatra po romanu srbskega pisatelja in scenarista **Gorana Markovića** *Beograjski trio*, zgodbo o britanskem pisatelju in vohunu, ki po

drugi svetovni vojni prispe v Beograd kot kulturni ataše.

Novo leto se bo začelo z glasbeno poslastico, ki prehodi 40 let zgodovine slovenske glasbe oz. z jubilejnim koncertom dive **Helene Blagne**.

Prešernovo Gledališče Kranj bo sklenilo krog večernih, enkratnih gostovanj s predstavo **Jureta Karasa** *Gospodarji neumnosti*. Vesela tragedija s svojim družbenokritičnim humorjem osvetljuje brezčasno temo “gospodarjev”, ki krojijo usodo sveta.

Kdor raje obiskuje gledališče v popoldanskih terminih, bo prav tako imel na voljo svojo izbirno trojico. V tem sklopu bo glasba zvenela v ljudskem tonu tradicije, ki je od leta 2012 uvrščena na seznam nesnovne kulturne dediščine Unesco. Sodelovanje s SKD Skala Gropada bo pripeljalo namreč na veliki oder SSG eno najbolj znamenitih hrvaških klap: Klapa Cambi iz Kaštel Kambelovca.

Ljubitelji plesne umetnosti pa bodo lahko občudovali predstavo, ki idealno povezuje plesno in dramsko umetnost. Sodelovanje z deželnim zavodom ERT bo predstavilo v SSG projekt italijanskega ansambla Compagnia Opus Ballet *Sen kresne noči*. Baletna predstava po Williamu Shakespearu prepleta klasično glasbo, dramsko umetnost in sodobni ples. Izhodišče je lik Hermije, mladega dekleta, ki zavrača poroko, ki ji jo je vsilila družina, in se odločno upira konvencijam.

Goran Vojnovič, ena najbolj prepoznavnih osebnosti slovenske literature, filmske in gledališke scene, bo zaključil popoldanski sklop s predstavo SNG Nova Gorica *V iskanju izgubljenega jezika* v režiji Janusza Kice. Predstava osvetljuje povojne ideološke delitve med Italijo in Slovenijo ter odpira vprašanja o spominih, krivica in zamolčanih skrivnostih.

Za najmlajše bo v Trstu na sporedu tudi Družinski abonma: štiri gostujoče predstave za otroke ob sobotah popoldne v Veliki dvorani. Afriške živali, ekološke teme in klasične pravljice se bodo prepletale v štirih predstavah Plesnega Teatra Ljubljana, Slovenskega komornega glasbenega gledališča, Cankarjevega doma, Slovenskega

Tema vojne, posledično misel o absurdnosti nasilja, meja, ločitev, bo spremljala gledalce skozi prizmo vsebinskih pristopov, ki bodo lahko tudi hudomušni, nenavadni, surrealni.

mladinskega gledališča in Lutkovnega gledališča Maribor. Izven abonmaja pa bo Slovensko stalno gledališče krstilo tudi novo predstavo za otroke. Tokrat bo igralec **Primož Forte** avtor in režiser izvirne pripovedi *Pobegla nogavica Pavla*. Premiera bo na sporedu 5. decembra, tik pred praznikom svetega Miklavža.

SSG za Gorico

Vse letošnje uprizoritve SSG bodo tvorile tudi program Abonmaja za Gorico, ki bo kot vedno zaživel na odrih Kulturnega doma in Kulturnega centra Lojze Bratuž. Tudi goriški abonenti si bodo lahko ogledali gostujočo predstavo, ki bo v tem primeru nova uspešnica **Iztoka Mlakarja** *Pegule*. Producenti Avditorija Portorož predstavljajo skozi režijski pogled **Vita Tauferja** komično kriminalko, ki v temni in viharini noči privabi deložiran zakonski par v vilo bogataša.

Goriški program bosta obogatila dva dogodka v izvedbi sodelujočih goriških gledališč. Kulturni center Lojze Bratuž bo vključil v program lastno koprodukcijo s SNG Nova Gorica *Bes morja*. Lirični muzikal z režijo **Jasmin Kovic** pripoveduje o zadnjih letih kratkega in burnega življenja goriškega filozofa, pesnika in karikaturista Carla Michelstaedterja. Kulturni dom pa bo v okviru abonmaja SSG ponudil mednarodni glasbeni dogodek, ki bo nagovoril vse ljubitelje vokalne glasbe. Na sporedu bo namreč koncert referenčne švedske skupine The Real Group. •

Utrinek iz gostujoče plesne predstave italijanskega ansambla Compagnia Opus Ballet, na sporedu je bila 22. februarja.

Vabilo k abonmaju z igralcem Sebastianom Cavazzo

Shakespearejevi zlobneži za uvod v novo sezono v Trstu

V pričakovanju nove sezone - začela se bo 31. oktobra - bo Slovensko stalno gledališče na terenu z nekaterimi produkcijami in bo ponudilo gledalcem gostujočo predstavo. Poleg tega je in bo srečalo svoje občinstvo tudi v okviru dveh velikih tržaških dogodkov.

Prejšnji teden je sodelovalo pri festivalu Slovencev v Italiji Slofest na Borznem trgu, kjer je zaživela dvojezična koprodukcija o tržaškem alpinizmu "Trst. Proti vrhovom". Na Slofestu je gledališče pričakovalo zainteresirane tudi na stojnici festivalskega naselja v središču mesta. Prav tako bodo programske knjižice (in pole za rezervacijo abonmajev) na voljo tudi v dneh, ko bo tržaško nabrežje zaživel s 57. izvedbo regate Barcolana.

V sklopu vsakoletnega niza Vabilo k abonmaju bo podpora slovenskega Ministrstva za kulturo omogočila gostovanje monodrame *Shakespeare*, produkcije Mestnega gledališča ljubljanskega v izvedbi in priredbi priznanega igralca **Sebastiana Cavazza**.

Shakespeare je monodramski projekt angleškega igralca, scenarista, dramatika in režiserja **Stevena Berkoffa**, ki je bil prvič uprizorjen leta 1998 v londonskem gledališču Royal Haymarket in bil ovenčan z nagrado Laurence Olivier. Gre za mešanico predavanja, komedije in interpretacij znamenitih monologov Shakespeareovih zlobnežev kot so Jago, Rihard III., Macbeth, Shylock.

Eva Mahkovic je v gledališkem listu uprizoritve opisala tekst z besedami: "Berkoff nam na kratko predstavi vsakega od negativnih likov ter spre-

Sebastian Cavazza je protagonist predstave *Shakespeare*, s katero bo SSG povabilo k abonmaju.

govori o motivih za njegova dejanja. Vsem zlobnežem je skupno, da v življenju niso bili deležni mleka človeške dobrote in da se s svojimi zlimi dejanji maščujejo. Nadomestilo za ljubezen najdejo v pridobivanju moči in uživajo v tem, da drugim vlivajo strah. Berkoff ne pozabi omeniti, da se negativci še posebej razbohotijo, kadar je družba v ekonomski ali politični krizi."

Sebastian Cavazza je po motivih Berkoffove predloge oblikoval lastno igralsko partituro. Z dramaturginjo sta črtala več izvirnih referenc na britanski gledališki prostor in sta prilagodila besedilo slovenskim razmeram ter vpletla nekatere osebne izkušnje izvajalca. Izbor likov pa je ostal nedotaknjen. V predstavi so uporabljene odlomki iz prevodov Shakespeareja

Otona Župančiča in Milana Jesiha. Uvod v sezono SSG v znamenju legendarnih shakespearejevih likov bo v Mali dvorani, zato je predhodni nakup vstopnic zelo priporočen zaradi omejenega števila sedežev. V Trstu bo predstava na sporedu v petek, 26. septembra ob 20. uri. Ponovitev predstave za goriško občinstvo bo 1. oktobra v Kulturnem centru Lojze Bratuž. •

Tečaj javnega nastopanja in gledališka šola

Nov projekt išče bodoče igralce

Slovenski izobraževalni konzorcij - Slov.I.K. in Društvo Slovensko gledališče bosta v sezoni 2025/2026 ponovno uvedla tečaj javnega nastopanja in gledališki tečaj, namenjen predvsem mladim pripadnikom slovenske narodne skupnosti v Italiji.

Cilji tečaja so krepitev javnega nastopanja, izboljšanje izražanja v slovenščini ter osvajanje osnov igranja. SSG sodeluje na področju logistike, saj bo gostilo tečaje v prostorih Kulturnega doma.

Namen organizatorjev je dvigniti raven jezikovnih in kulturnih kompetenc, obnoviti gledališki tečaj (ki je pred leti že obstajal) ter spodbuditi tesnejše povezovanje med posamezniki in kulturnimi društvi v Trstu, Gorici in Benečiji.

Projekt temelji na dveh glavnih modulih in vključuje tako redna srečanja kot

intenzivne delavnice. Del prvega modula, Javno nastopanje in jezikovna izraznost, bo izveden pod okriljem Slovenskega izobraževalnega konzorcija - Slov.I.K. in bo posvečen izboljšanju veščin javnega nastopanja in tehnik govora. Drugi, v soorganizaciji z Društvom Slovensko gledališče, bo v celoti posvečen gledališki igri in predstavlja nadaljevanje prvega.

Ciljna skupina so mladi ljubitelji gledališča in posamezniki, ki jih zanima gledališko ustvarjanje. Koordinatorica projekta bo **Elena Husu**. Mentorja bosta akademski igralec in nekdanji profesor AGRFT **Boris Ostan** in akademska igralka **Ana Facchini**. Ana Facchini bo vodila del tečaja, ki je namenjen tehniki govora. Njen program obsega spoznavanje in ogrevanje govornega aparata, dihalne vaje, vaje za glas in artikulacijo ter obvladovanje prostora. Boris Ostan bo vodil tečaj, ki raziskuje vpliv javnega nastopanja na telo in um ter osnove dialoga in ritmov govora.

Tečaja sta namenjena zlasti pripadnikom slovenske narodne skupnosti v Italiji, vključno z mladimi člani amaterskih gledaliških sku-

pin. Tečaj javnega nastopanja bo upošteval različne medije oz. govorne položaje, od nastopanja pred kamero ali pred publiko do uporabe mikrofona v različnih situacijah. Tečaj je namenjen mladim med 16. in 30. letom starosti. Dodatne delavnice izven rednega programa pa bodo odprte vsem brez starostnih omejitev.

Prvi modul ima na razpolago od 15 do 18 mest, drugi pa 12. Predpogoj za prijavo na drugi modul je obiskovanje prvega. Delavnice bodo potekale ob torkih, od 17. do 20. ure, v prostorih Kulturnega doma v Trstu. Prvo srečanje bo v torek, 7. oktobra 2025. Prijave so možne do 3. oktobra in vse informacije so objavljene na spletni strani spretnorasti.org

V petek, 26. septembra ob 19. uri bodo organizatorji predstavili detajle tečajev na odprtem srečanju z naslovom Oder prihodnosti. Korenine preteklosti v foajeju parterja SSG, ko bodo udeleženci lahko nadaljevali večer z ogledom gostujoče predstave *Shakespeare* in se bodo po predstavi lahko pogovorili s priznanim igralcem Sebastianom Cavazzo. •

abonmajska sezona 25/26

VABILO K ABONMAJU (izven)

26.9 SHAKESPEARE
Mestno gledališče ljubljansko

UPRIZORITVE SSG IN KOPRODUKCIJE

31.10 - 16.11
Carlo Goldoni
KAVARNA

28.11 - 21.12
Ciril Kosmač
BALADA O TROBENTI IN OBLAKU
v sodelovanju z MINI TEATER, AGRFT Ljubljana

16.01 - 1.02
Ariel Dorfman
NA DRUGI STRANI
v sodelovanju s Teatro La Contrada

10 - 19.04
Oton Župančič
VERONIKA DESENIŠKA

15 - 17.05
Srečko Kosovel
VLAK ŠT. 123 V PRIHODNOST
koprodukcija s Kosovelovim domom Sežana

Info & vstopnice
Blagajna SSG
torek-petek: 10.00-14.00
Ulica Petronio 4, Trst
tel: +39 040 2452616
teaterssg.com

GOSTUJOČE PREDSTAVE

23.11 KLAPA CAMBI
v sodelovanju z SKD Skala Gropada

18.12
Goran Marković
BEOGRAJSKI TRIO
Anton Podbešek Teater Novo mesto

9.01 HELENA BLAGNE: 40 LET KARIERE

22.02
COB Compagnia Opus Ballet
SEN KRESNE NOČI
v sodelovanju z ERT, Artisti Associati

25.02
Jure Karas
GOSPODARJI NEUMNOSTI
Prešernovo Gledališče Kranj

7, 8.03
Derek Benfield
KAKO SE ZNEBITI BODOČEGA MOŽA
Špas teater

22.03
Goran Vojnović
V ISKANJU IZGUBLJENEGA JEZIKA
SNG Nova Gorica

slovensko stalno gledališče
teatro stabile sloveno

Pogovor s Terezo Gregorič, režiserko komedije *Usje se je dalu*

“Smeh je oblika javnega upora”

24. in 25. septembra bosta v SNG Nova Gorica predpremiere in premiera komedije *Usje se je dalu* avtorjev Tereze Gregorič, Boruta Petrovića in Jakoba Šfiligoja, rojena iz zgodb pričevalk in pričevalcev, ki se na humoren način dotikajo različnih - tudi perečih ali celo usodnih - tem, problemov in fenomenov zahodne slovenske meje. Uprizoritev, ki jo je režirala Tereza Gregorič in ki s smehom povezuje občinstvo ter ga nagovarja k razmisleku, bo imela ponovitve še 26. septembra ter 2., 4., 5., in 29. oktobra.

ULA TALIJJA POLLAK

Tereza Gregorič je dramaturginja, režiserka, dramatičarka ter direktorica in ustanoviteljica Zavoda Scaramouche, ki od leta 2019 deluje kot prostor za razvoj komedije in komičnih praks. Od leta 2015 je zaposlena kot dramaturginja v SNG Nova Gorica ter vodi programa Mladega odra Amo, kjer je kot dramaturginja in režiserka ustvarila več uprizoritev. Aktivna je tudi zunaj matičnega gledališča, in sicer kot režiserka in avtorica scenarijev predstav ter občinskih in krajevnih proslav ter drugih dogodkov. Leta 2024 je prevzela vlogo selektorice festivala Dnevi komedije. Predstava *Usje se je dalu* je sklepna uprizoritev večletnega projekta *Sezona obiranja zgodb*, ki je nastal v okviru programa GO! 2025 - Evropska prestolnica kulture in zakrožuje niz pripovedno-gledaliških kabaretskih dogodkov, ki jih je ustvarila v preteklih dveh letih.

• **Komedija ima v tvojem delu prav posebno mesto. Kaj te na njej najbolj privlači? Kako danes razumeš njeno moč, potencial in odgovornost?**
“Mislim, da moja potreba po humorju izhaja iz družine in okolja, v katerem sem odrasčala. Moja družina je polna dobrih pripovedovalcev in v svoje pripovedi vedno vpletajo humor. Eden najmočnejših pripovedovalcev je zagotovo moj nono Niko. Njegov glas in zgodbe so se že pojavili v vseh treh predstavah in upam, da bodo našle mesto tudi v zaključni. Nenazadnje je naslov *Usje se je dalu* prav njegova izjava. V njegovem pripovedovanju tli resnica preprostega človeka iz časa socializma. On je bil eden tistih, ki so se znali znajti - in se jim je v socializmu dobro godilo, kot sam pravi: 'Usje se je dalu!' Njegove pripovedi razpirajo tudi temnejše plasti sistema: krajo, cenzuro, celo nasilno utišanje, a vse to se razkriva skozi neverjetno učinkovito komično formo, ki je pogosto že sama po sebi gledališko izdelana. Prav tako sem v življenju poslušala veliko zgodb o svoji pranonni Olgi. O njenem težkem življenju, o tem, kako se je odpovedala bogastvu staršev, ker se je zaljubila v

Tereza Gregorič

revnega Dončeta. Živela sta skromno in srečno, v majhnem najemniškem stanovanju, takrat se je reklo, da sta 'živela na fit' -, potem pa so ga med drugo svetovno vojno izdali in ubili (bil je partizanski telefonist/vezist). Kljub težkim okoliščinam se je znašla, bila je dobra kuharica in še boljša pripovedovalka. S humornimi zgod-

bami je smeh pripeljala v kuhinjo, med ljudi. Ljudje od vsepovsod so jo prihajali poslušat - ona je kuhala, oni pa jedli in se krohotali. V naši družini že dolgo kroži skoraj legendarna zgodba o njenem pogrebu. Ko so se po pokopu zbrali, da bi se je spomnili, so začeli obujati njene zgodbe, njena pripovedovanja ... Pripovedo-

“V našem prostoru je lik močne primorske ženske veliko več kot komični tip, je realna figura z bogato zgodovinsko podlago, ki močno odzvanja tudi v sodobnih ženskah in njihovih pripovedih.”

Prizor iz predstave *Usje se je dalu*, ki bo nocoj predpremierno zaživela na odru SNG Nova Gorica.

vanje je takrat prevzel njen nečak, ki je podedoval njen talent. Baje so se tako smejali, da so jih bolela lica in trebuhu. Jokali, se objemali in se smejali. V vseh teh pripovedih mi je zanimiva prav glasnost. Glasen jok in še glasnejši smeh - nekaj čudovitega se dogaja v tem neposrednem prikazovanju čustev. Ne mislim glasnosti v decibelih, ampak glasno izražanje čustev. To bi lahko imenovala prava mediteranskost. Sploh danes, ko je še vedno prisotna tiha, neformalna norma, ki določa, kdaj lahko izražamo čustva, in pogosto enači njihovo izražanje s šibkostjo ali neprimernim vedenjem. Najlažje je človeka nadzorovati prek njegovih čustev - s pomočjo sramu. Zato se mi zdi, da je izkazovanje čustev oblika javnega upora. Tudi glasen smeh.”

• **Predstava *Usje se je dalu* je sklepna uprizoritev večletnega projekta *Sezona obiranja zgodb*, ki je nastal v okviru programa GO! 2025 - Evropska prestolnica kulture. Kako je od začetne ideje prišlo do končne uprizoritve - od zbiranja gradiva in pričevanj do nastanka besedila in same uprizoritve? Predstava zakrožuje niz pripovedno-gledaliških kabaretskih dogodkov, ki vključujejo tudi večere *Rajš ku rajš, rajš neč* (2023) ter predstave *Je kaj za prijavit?* (2024), *Vse, ma šalamov ne!* (2024) in *Usje se je dalu* (2024). Kako se ta sklepna uprizoritev umešča v celoto?**

“Uf, to je bila dolga pot. Pravzaprav se je vse začelo leta 2019, ko sem režirala osrednjo slovesnost Mestne občine Nova Gorica. Seveda nismo šli iz svoje kože in smo naredili proslavo v našem slogu, bila je pravzaprav komedija v štirih dejanjih. Takrat smo začeli z intervjuvanjem ljudi, ki živijo ob meji, in skozi njihova pričevanja ustvarili predstavo, ki je bila del proslave. To je bilo opaženo in kmalu sem dobila povabilo Nede Rusjan Bric, če bi se z Zavodom Scaramouche prijavila na prvi razpis za kandidaturu za Evropsko prestolnico kulture. Prijavo projekta sva zastavili skupaj s teatrologinjo in kustosinjo Ano Perne, ki je tudi sodelovala v prvi fazi projekta. *Sezona obiranja zgodb* je skoraj štiriletni projekt, s prvo fazo smo začeli že v letu 2022. Povezali smo se z dr. Markom Klavoro, specialistom za ustno zgodovino, ki nam je na delavnici pokazal, kako se lotiti zbiranja intervjujev, in kot svetovalec ostal z nami vse do zaključka projekta. Obiskali smo več kot 70 pričevalcev. Prvo fazo smo zaključili s pripovedovalskim večerom *Rajš ku rajš, rajš neč* (2023), ki je predstavil izbor pričevanj in je nastal v okviru delavnic pripovedovalskega gledališča pod vodstvom Renate Lapanja. Z letom 2024 smo vstopili v tretjo fazo projekta, ki vključuje interaktivne pripovedno-gledališke predstave (omenjene v vprašanju). Zaključna uprizoritev v letu 2025 bo sinteza celotnega procesa: destilacija vseh zbranih pričevanj, raziskav in komedije, nadgrajena z močnimi avtorskimi posegi ustvarjalne ekipe.”

• **V opisu uprizoritve je zapisano, da se projekt navezuje tudi na raziskovanje mediteranske komedije in arhetipskih likov. Kako se ti elementi prepletajo s sodobnimi pristopi in kako vplivajo na oblikovanje komičnih situacij in likov?**
“Mediteranski prostor se zdi specifično odprt za komedijo in komične žanre. Uprizoritve se nenehno

FOTO: FABRIS ŠULIN

FOTO: PETER UHAN

vsebinsko nadgrajujejo ter s tem izostrujejo lastnosti posameznih likov, ki so značilni za klasično komedijo, a hkrati nosijo posebne karakteristike, lastne ljudem, ki živijo znotraj obmejnega območja severne Primorske. Imamo kmeta, iskrenega, trmastega Primorca, ki je v socialističnem sistemu pogosto potegnil kratko. Zamejca - zahodnjaškega Slovenca, razpetega med domom in ljubeznijo, ki ostane na drugi strani meje. Družeta, jugoslovanskega vojaka z juga, ujetega med človečnostjo in ukazi nadrejenih. In seveda, meni osebno najljubšo: močno primorsko žensko. V našem prostoru je ta lik veliko več kot komični tip, je realna figura z bogato zgodovinsko podlago, ki močno odzvanja tudi v sodobnih ženskah in njihovih pripovedih. Tu so zgodovinske figure krušaric in aleksandrink, danes pa predvsem podoba none, ki je s svojo italijansko pokojnino pogosto postala ekonomski steber družine. Te ženske imajo feminizem v sebi zapisan skoraj nagonsko - ne kot ideologijo, ampak kot življenjsko prakso, ki se prenaša iz roda v rod.”

• **Uprizoritev tematizira vsakdanje življenje ljudi ob slovensko-italijanski meji skozi zgodovino, ki so ujeti med različne državne in politične sisteme. Kako primerjate nekdanje in današnje poglede na mejo?**

“V pričevanjih se ves čas ponavlja motiv izgube in prilagajanja. Leta 1947 je meja čez noč razklala življenja - zarezala je v rutine, odnose, spomine. Sčasoma so si jo ljudje podredili, največkrat s švercom, in postala je celo prednost: redka razpoka v železni zavesi, priložnost za prepustnice, dobrine, kulturne in poslovne stike,

—
“Moja potreba po humorju izhaja iz družine in okolja, v katerem sem odrasčala. Moja družina je polna dobrih pripovedovalcev in v svoje pripovedi vedno vpletajo humor.”

ki je v sedemdesetih, osemdesetih in devetdesetih letih privabljal ljudi v Novo Gorico v nekakšni 'pozitivni migraciji'. Potem pa razpad Jugoslavije, vstop v EU, odprava meje - in ta prednost je izginila. Dobila sem občutek, da so se ljudje znova znašli v praznini, saj je mesto izgubilo svoj glavni pogon - mejo.”

• **So kakšne specifične teme, ki so vas še posebej zanimale znotraj projekta?**

“Zanimala me je tematika dela, kako se je skozi čas spremenil naš odnos do dela in do življenja. Prav neverjetno se mi je zdelo, kako pogosto so se pričevalke in pričevalci vračali k delu z neko radostjo, kot da je bilo delo vir smisla, kolektivne pripadnosti, celo sreče. To je še posebej zanimivo v kontrastu z današnjim časom, ko veliko govorimo o izgorelosti. Seveda pa nisem spregledala niti druge plati, tudi trdo delo, telesna izčrpanost, delovni pogoji,

—
“Zanimala me je tematika dela, kako se je skozi čas spremenil naš odnos do dela in do življenja.”

ki danes niso več sprejemljivi ... Vse to je prisotno v pripovedih. Vendar tudi tam ostaja občutek, da je bilo delo kljub vsemu nekaj samoumevnega in vrednega. Mislim, da ne gre za nostalgичno poveličevanje preteklosti, temveč za drugačno doživljanje sveta.

V kontekstu dela sem naletela še na en pojav, ki se mi zdi bogat in večplasten, da bi si v resnici zaslužil kar svojo uprizoritev, to je kraja v socializmu. Tista 'na malo', kot jo opisujejo pričevalci, in tista 'na veliko', ki se je dogajala prikrito, pogosto tam, kjer je bilo največ moči. Zdi se mi, da gre za enega najzanimivejših simptomov odnosa do dela, sistema in pravičnosti, pa tudi za humorni ventil in način, kako si je mali človek povrnil občutek nadzora v svetu, ki ga ni upošteval. Zgodbe o kraji v tovarnah so pogosto začinjene s humorjem, s pikrim komentarjem, s tiho solidarnostjo.

Podobno vlogo ima tudi švercanje oziroma kontrabant - dejanje, ki se z vidika zakona uvršča med prekrške ali celo zločine, a ga ljudje pogosto razumejo kot izraz človeške iznajdljivosti in prilagodljivosti. Meja med zločinom in preživetveno strategijo se pri tem hitro zabriše: kadar si v podrejenem položaju, pogosto izbiraš med tem, da slediš pravilom in izgubiš - ali pa jih zaobideš in preživiš. Zato švercanje v mnogih pripovedih ne nastopa kot moralna sramota, temveč kot dokaz bistrosti, trme in poguma malega človeka, ki se je znašel v nenehnem spopadu z birokracijo in strogimi carinskimi postopki. In ko postavimo tovrstno švercanje ob bok neprimerno večjim švercerskim in kriminalnim praksam, ki so jih izvajali direktorji, politiki in 'pomembneži', razlika postane boleče očitna; če mali krade, je to zločin; če veliki krade, je to politika ali gospodarski maneuver.” •

Anuša Kodelja in Carlo Zoratti

ZGODBE DODEKALOGIJE 1972-1983

1979 in 1980

Živali so Amelia iz nekega razloga imele rade. Privlačil jih je. In po njegovi vrnitvi je bil tam nek maček - rdeč, oranžen maček -, ki je vedno ležal na njegovih prsih. Amelio je imel majhen kavč. Obstajajo fotografije, na katerih neudobno leži, da ne bi motil mačka. Celide je tega mačka sovražila.

“Amelio, kaj si komot?”

Ta maček ni imel nobenega spoštovanja do ničesar. Kradel je vse. Nekega dne je Celide kupila zrezke (si lahko mislite, kupiti zrezke v tistih časih!) in zrezki so izginili ... Vedela je, da je bil maček.

“Pojedel nam je vse zrezke in zdaj ga tale še carta.”

In to je bilo zanjo preveč. Rekla je: “To je to! Maček, ti ne znaš pisati, ampak si podpisal svojo obsodbo.”

Celide bi mu najrajši zavila vrat, ampak tega ni bila sposobna, nikoli ne bi mačka ubila ali koga prosila, da to stori. Ko pa je videla, kako se tisti maček carta pri Ameliu in si oblizuje brke, si je mislila: “Maček, to je res nesramno!”

In se je odločila, da bo naredila, kar je treba - in to na skrivaj, ko bo Amelio zdoma. Tako je rekla Francu, naj vzame vrečo.

“Franco, vzemi vrečo.”

Ta maček je bil divji. Celide in Franco sta ga stisnila v tisto majhno kuhinjo (saj jo že poznate), ampak mačka sploh ni bilo lahko ujeti. In bilo je nevarno. Maček bi ti lahko izpraskal oči. A mali Franco ga je

nekako uspel spraviti v vrečo; bila je velika vreča iz blaga, mačku je bilo v redu notri.

Celide je rekla: “Franco, zdaj vzemi tega mačka in ga nesi v tri krasne. Vzameš denar za avtobus, se pelješ čim dalje in ga pustiš prav tam.”

In Franco je vprašal: “Mama, ali lahko gre tudi Stane z mano?”

“Franco, pojdi s komer hočeš, samo da se znebiš te beštije.”

In tako sta Franco in Stane šla na avtobus in se odpeljala v Gorico. In Francu se je zdelo, kot da gresta na konec sveta. Tam je bila meja ... To je bil konec, dlje nista mogla.

In sta si mislila: “Maček bo šel v Jugoslavijo, ki je za železno zaveso.”

Franco je slišal za to. Stane je prihajal izza železne zaves. Franco ni vedel natančno, kje je ta zavesa, ampak si je jasno predstavljal, kako se zapre za mačkom.

“Stane, železna zavesa! Gut, gut ...”

In Franco je pokazal kretnjo zaves, ki se zapre ...

Stane mu je verjel, da ve, kaj govori. In tam sta mačka izpustila, šel je v pravo smer.

“Gut. Železna zavesa se bo gotovo zaprla, ko pride tja ... kjerkoli že je.” Stane je samo prikimal v soglasje. Misija opravljena.

Vrnila sta se domov in nihče več ni govoril o mačku. Ko se je Amelio vrnil, mačka ni bilo več, in je vprašal, kje je. Celide je bila pobožna ženska, ni hotela lagati, a resnice tudi ni mogla povedati, in je rekla: “Glej, Amelio, jaz si mislim, da ga je

nekdo odpeljal, ker če ga ni tukaj, mora biti kje daleč.”

Po eni strani je bila srečna, ker se je beštije znebila, po drugi pa jo je pekla vest, ker Ameliu ni zmogla povedati resnice.

“Kako je to mogoče? Maček se vedno vrne ...”

In Franco je rekel: “Oče, če je maček šel za železno zaveso, veš, se bo težko vrnil.”

“Za železno zaveso?!”

“Saj veš, oče, železna zavesa, ki je na meji ...”

“Kakšne neumnosti govoriš, Franco?!”

Po eksploziji pa ...

Amelio se je vrnil domov iz bolnišnice in ... maček je bil spet na kavču, čakal je nanj. Za Celide je bil to šok, za Amelia pa nič nenavadnega. Franco je pomislil: “Počakaj trenutek ... Nekaj se je moralo zgoditi z železno zaveso, ko je tovarna eksplodirala. Udarini val je moral zlomiti nek mehanizem zaves, da se je maček lahko vrnil ...”

Celide je sprejela, da mora maček biti znak. •

Odlomek iz uprizoritve 1979 in 1980, osmega in devetega dela Dodekalogije 1972-1983 v režiji Tomija Janežiča, ki se odvija v okviru GO! 2025 tekom celega leta 2025. Dogodek je premiero doživel 30. avgusta 2025, ponovitvi v septembru pa bosta še v petek, 26., in soboto, 27., ob 17.00 v Ustvarjalnem centru Krušče. Vstopnice so v prodaji preko spleta <https://krusce.si/index.php/buy-a-ticket/>

Abonmate? Abonmamo.

Podaljšan vpis abonmajev do 3. oktobra 2025

Z gledališkim abonmajem doživite nepozabne trenutke, saj je gledališče edini kraj, kjer so dovoljene drama in komedija, solze in smeh. Uživajte v izjemnih igralskih kreacijah in čudovitih predstavah. Z abonmajem **prihranite več kot 30 %** v primerjavi z nakupom posameznih vstopnic.

Nakup abonmajev
in vstopnic:
T 05 335 22 47
E blagajna@sng-ng.si

Informacije:
T 05 335 22 50
E info@sng-ng.si
www.sng-ng.si

Pogovor z Željkom Santračem, idejnim vodjem mednarodnega projekta *Povej mi zgodbo*

Festival mladih, ki povezje Slovenijo, Švedsko in Srbijo

Preteklo soboto se je v Beogradu končalo šestdnevno delovno srečanje, na katerem so se sestali bodoči mentorji mednarodnega projekta *Povej mi zgodbo* (Storyline Discovery), pri katerem slovenske barve zastopa Gledališče Koper. Projekt, ki se je uradno začel 1. septembra, povezuje mlade iz treh držav in - tako idejni vodja projekta in umetniški vodja švedskega gledališča Theatron Željko Santrač - omogoča, da z umetniškim izražanjem osvojijo nova znanja, postanejo bolj samozavestni in bolj empatični.

MIHA TREFALT

• **Na razpis za dvoletni projekt *Povej mi zgodbo*, ki poteka pod okriljem evropskega programa Erasmus+, se je odzvalo tudi Gledališče Koper, ki se mu je v končni izbor treh gledališč - gledališča Theatron iz švedskega Malmöja in gledališča DAH Teatar iz Beograda - uspelo uvrstiti v drugem krogu. Od kod ideja za projekt in kako se je začelo sodelovanje s koprskim gledališčem?**

“Polovico življenja sem preživel na Švedskem, prvo polovico v bivši Jugoslaviji. Vsakič, ko potujem tja ali se vračam domov na Švedsko, doživim nekakšno notranjo turbulenco. Gre za povsem različni okolji, za drugačne poglede na vsakodnevno življenje, na pomembna družbena vprašanja, tudi zgodovino. V moji nekdanji domovini se veliko improvizira na vseh področjih, na Švedskem pa je vse urejeno v nekakšno strukturo, zato ni veliko prostora za improvizacijo. Če vprašam stare prijatelje iz regije, kaj naj jim prinesem s Švedske, pogosto odgovorijo: 'Prinesi nam malo reda!' Ko se zberemo in razpravljamo o sodelovanju in projektih, vzamem beležnico, preverjam datume, predlagam, kdaj bi lahko naredili to ali ono, zapišem, o čem se pogovarjamo in kaj smo se dogovorili, se kolegi samo nasmehnejo in rečejo: 'Pa saj si pravi Šved. Ni treba pisati, samo zapomni si!' Prav ta različnost med okolji me je navdihnila, da poskušam - s Slovenijo, ki jo vidim kot naravno vez, kot vmesni prostor - združiti ti dve stvarnosti. In ker mi je kolega, režiser Kokan Mladenović, ki je nedavno režiral pri nas v Malmöju, pripovedoval, da se v koprskem gledališču, v katerem vlada ustvarjalno ozračje, dogaja vedno kaj zanimivega, sem se odločil, da pokličem njegovo direktorico in umetniško vodjo Katjo Pegan. Že po prvem pogovoru sva prepoznala podobne pristope k ustvarjanju, podprla idejo o projektu za mlade in začela pripravljati prijavo za evropsko fundacijo, v kateri je gledališče Theatron izbralo vlogo nosilca projekta. Partnerji iz Kopra in Beograda so dokumentacijo le dopolnili z informacijami o njihovem dosedanjem delu, izkušnjah in metodologiji, ki so jih uporabljali pri delu z mladimi.”

• **Za kakšen projekt gre in komu je pravzaprav namenjen?**

“*Povej mi zgodbo* je mednarodni projekt v polju uprizoritvenih umetnosti, s poudarkom na inkluziji in ustvarjalnem izražanju. Povezuje mlade iz Švedske, Srbije in Slovenije, ki bodo z gledališčem, filmom in ustvarjalnim pisanjem pripovedovali svoje zgodbe ali zgodbe o sebi in tako dobili priložnost, da izrazijo sebe. Ponuja jim prostor za učenje, druženje in ustvarjanje z namenom, da se bodo počutili pomembne, vključene in sposobne, da bodo lahko vplivali na svet in družbo, v kateri živijo.”

• **V prijavi projekta lahko preberemo, da je njegovo izhodišče oblikovanje metode oziroma pristopa pri delu z mladimi. Gre za povsem nov pristop ali za nadgradnjo že uveljavljenih praks?**

“Gre za razvoj že obstoječih praks. Za osnovo bomo uporabili metodologijo, ki smo jo razvili v *Šoli za junake*, avtorskem pristopu gledališča Theatron, ki prepleta obstoječe odrske

Željko Santrač

vaje in metode participativnega gledališča, vendar jih prilagaja mladim - s tematiko, ki se jih dotika, in formatom, ki jim ustreza. Da bi bila metoda relevantna za njihove dejanske potrebe in življenjske okoliščine, se ta razvija in preizkuša še v sodelovanju z mladimi udeleženci projekta.”

• **O kakšni metodi torej govorimo?**

“Gre za participativni, motivacijski in opolnomočujoči pristop k uprizoritvenim umetnostim, ki z delavnicami, improvizacijo in osebnim pripovedovanjem nagovarja udeležence k aktivni drži v njihovem življenju. Metoda *Šole za junake* temelji na dveh sporočilih - *Bodi sam svoj* in *Ne bodi statist v lastnem življenju*. S takšnim pristopom bodo mladi sposobni prepoznati lastno vrednost, razviti samozavest in ustvarjalni izraz ter se naučiti oblikovati lastno življenjsko pot, ne pa slediti vnaprej začrtanim

“*Povej mi zgodbo* je mednarodni projekt v polju uprizoritvenih umetnosti, s poudarkom na inkluziji in ustvarjalnem izražanju.”

vlogam. V projektu *Povej mi zgodbo* se ta metoda širi in oplaja s pomočjo digitalnih orodij, z mednarodnim sodelovanjem ter prikazom dela na odrski in festivalski ravni.”

• **Gre torej za nadaljevanje praks, ki ste jih kot umetniški vodja gledališča Theatron že preizkusili z mladimi z obrobja družbe?**

“Drži. Gre za neposredno nadaljevanje ter širitev metod in pristopa, ki smo jih že preizkusili in uporabili pri delu z mladimi z migrantskim poreklom, mladimi iz socialno ogroženih družin, mladino, ki je odraščala v nasilnem, kriminalnem okolju s slabim pristopom h kulturi in omejenimi možnostmi za umetniško ustvarjanje. S predhodnimi projekti je gledališče Theatron že razvilo posluš in pridobilo dovolj izkušenj za delo s takšnimi skupinami, zato je naše gledališče lahko neposredno vtakano v oblikovanje projekta *Povej mi zgodbo*.”

• **Vprašanja, ki si jih bodo postavljali mladi na delavnicah na Švedskem,**

v Sloveniji in Srbiji, najbrž ne bodo enaka. Katerih vsebin se boste lotili v posamezni državi?

“Smo na prvi stopnji projekta, na kateri s pomočjo anket in pogovorov z mladimi, ki so naša ciljna skupina, zbiramo informacije o tem, kaj so njihove resnične potrebe, kako doživljajo svet, kaj želijo in s kakšnimi sredstvi se želijo izražati. S takšnim vpogledom bomo lažje vplivali na vsebino in oblikovanje delavnic v vsaki posamezni državi. Čeprav bodo konkretne vsebine znane šele čez nekaj mesecev, lahko tematske okvire glede na lokalni kontekst napovem že danes.”

• **In te so?**

“V švedskem Malmöju, ki je izrazito multikulturno mesto, se bomo najverjetneje ukvarjali s temami, kot so večjezičnost, migracije, integracija v okolje, identiteta in občutek pripadnosti. V Kopru so možne

dokumentirali procese, ki jih lahko uporabimo v praksi, pa tudi izzive, s katerimi se bomo srečevali pri delu. Šele te izkušnje bodo omogočile organski razvoj in izpopolnjevanje metodologije. Prvo preverjanje razvitega pristopa bo maja prihodnje leto na festivalu *Strange Spaces* v Malmöju, kjer se bodo mladi iz Švedske, Srbije in Slovenije srečali prvič. Imeli bodo priložnost prvič predstaviti svoja umetniška dela, izmenjati osebne poglede na okolje, iz katerega prihajajo, in izkušnje o procesu, v katerega so vključeni. Omenjeni festival pa bo služil tudi kot platforma za medkulturni dialog in mreženje.”

• **Kolikokrat in kje se bodo mladi ustvarjalci, tudi iz Slovenije, srečali in javnosti predstavili svoje delo v nadaljevanju projekta?**

“Srečanju v Malmöju bo sledilo srečanje na festivalu v švedskem Helsinborgu, avgusta prihodnje leto na enem največjih švedskih kulturnih festivalov *Malmöfestivalen* 2026, zadnjič pa se bodo udeleženci zbrali na 6. Mednarodnem otroškem festivalu *Pri svetilniku* v avgustu 2026 v Kopru. Javnost si bo lahko dela mladih ogledala tudi na lokalnih manifestacijah, v šolah, kulturnih centrih in gledališčih v vseh treh državah.”

• **Otroci in mladi naj bi na delavnicah napisali scenarije, ki naj bi izhajali iz njihovih življenjskih zgodb, te scenarije pa pozneje tudi realizirali. Ker so nosilci projekta tri gledališča, predpostavljam da v formi gledališke uprizoritve?**

“Naš cilj je, da gradivo, ki ga ustvarijo mladi - naj gre za besedila, prizore, ideje ali vizualne vsebine - postane osnova za nadaljnjo umetniško obravnavo v formi, ki najbolj ustreza skupini ali posamezniku. Končni rezultat je zato lahko performans, gledališka predstava, video ali kratki film, digitalna predstavitev, radijska igra ali audio performans, zato težko rečem, da bo rezultat klasična gledališka 'predstava'. Zagotovo pa bosta imeli gledališka metodologija in estetika pomembno vlogo pri oblikovanju končnega rezultata.”

• **Z novo metodo bodo najprej seznanjeni moderatorji, ki jo bodo preizkusili v praksi. Bodo svoje znanje lahko prenesli tudi na druge pedagoge?**

“Naša želja je, da bi moderatorji po končanem usposabljanju in praktičnem preverjanju metode z mladimi prenesli pridobljeno znanje naprej ter ga delili z vzgojitelji, pedagogi in kulturnimi delavci v svojih okoljih. Le tako bo metoda živela in se razvijala tudi po koncu projekta. Če nam bo uspelo v proces dodatno vključiti še nekaj mladih udeležencev, ki bi z mentorsko podporo pridobili večšine facilitacije in začeli sami širiti metodo v svojih okoljih, bi bilo odlično.”

• **Za vami je prvo srečanje, uvodni seminar v Beogradu, za vse tri partnerje projekta. Kakšni so bili odzivi, kakšna so pričakovanja?**

“Srečali smo se, da bi izmenjali naše dosedanje izkušnje pri delu z mladimi v naših organizacijah in pripravili načrt dela za drugo fazo projekta, ki mu bo sledil seminar februarja prihodnje leto pri nas v Malmöju.” •

Pred drugo premiero Gledališča Koper v novi sezoni

Hvalnica morju in vsem, ki vanj zrejo, da bi v njem lažje uzrli sebe

V Gledališču Koper, kjer se radi pohvalijo z uprizoritvami italijanskih dramskih besedil, tako klasičnih kot sodobnih, tudi letošnja sezona ni izjema, saj so kot drugo premiero v novi sezoni pripravili uprizoritev dramatizacije romana italijanskega pisatelja Alessandra Baricca Ocean morje (Oceano mare, 1993), ki jo podpisujejo Anja Drnovšek, Helena Šukljan in Ivan Loboda. Uprizoritev priredbe romana, ki danes velja za enega njegovih najbolj prepoznavnih in največkrat prevajanih del, si lahko v režiji Ivana Lobode premierno ogledate prihodnji petek v koprskem gledališču.

MIHA TREFALT

Italijanskega pisatelja, esejista, dramatika in publicista **Alessandra Baricca** (1958), čigar pisanje odlikuje poseben, rahlo poetičen jezik, bogat z metaforami, glasbenim ritmom ter raziskovanjem meja med resničnostjo in fikcijo, ni treba posebej predstavljati, saj je slovenski knjižni trg od leta 1997, ko je v prevodu **Maje Novak** izšel njegov kratki roman *Svila*, bogatejši za šest prevodnih romanov in dramski monolog *Devetsto*, ki je prvo slovensko uprizoritev dočakal na odru Slovenskega stalnega gledališča v sezoni 1999/2000.

Roman *Ocean morje* je drugi Baricov roman (v slovenskem prevodu **Maje Gal Štromar** je izšel leta 2005) ter danes s svojo fragmentarno strukturo in estetsko razsežnostjo besedila velja za ključni primer sodobne italijanske literature. Dogajalni prostor romana, ki naj bi ga navdihnili dela poljsko-britanskega romanopisca Josepha Conrada, brodolom fregate La Méduse leta 1816 na obali današnje Mavretanije in ume-tniška upodobitev brodoloma Théodora Géricaulta ter dela francoskega fotografa Philipa Plissona, Baricco umešča v osamljeno in nekoliko pozabljeno počivališče Almayer, pomemben, čeprav začasen dom številnim gostom, ki so se tu znašli namenoma ali po naključju.

Morje kot zdravilo in kot rana

Sem so prišli z upanjem, da jih bo morje - kot zadnje zdravilo - rešilo njihovih "boleznih". Zgodbe teh nenavadnih prebivalcev - prežete z izgubljenimi ljubeznimi, razočaranji, brodolomi in večnimi vprašanji - se najprej le rahlo dotikajo druga druge. Pravi zaplet se začne s prihodom skrivnostnega mornarja Adamsa in pozneje zdravnika Savignya, njuna prisotnost razkrije, kako globoko so njihove usode med seboj prepletene.

Ker je roman razdeljen v tri dele, ki se med seboj slogovno in strukturno razlikujejo (pripovedi sestavljajo pisma, pesmi, molitve), so se avtorji dramatizacije znašli pred zahtevno nalogo, kako prozno pripoved prenesti v dramsko formo. Dramaturginja in soavtorica dramatizacije **Helena Šukljan** poudarja, da "nas je pri dramatizaciji najbolj zanimalo, kako kompleksno strukturo romana preslikati v jezik gledališča. Roman sicer že sam po sebi vključuje veliko dialoških delov in monologov, ki smo jim - z nekaj dramaturškimi

Splav Meduze, platno francoskega romantičnega slikarja Théodorea Géricaulta, ki je navdihnili drugi del romana Ocean morje.

posegi - sledili in tako na ravni jezika ter vsebine ostali zvesti izvirniku. Večje spremembe so se zgodile v strukturi pripovedi, saj se ta od romana bistveno razlikuje ter tako novo sosledje podanih informacij bolj ustreza odrski reprezentaciji zgodbe. Razliko od izvirnika lahko opazimo tudi pri združevanju več likov v lik Dire, ki vodi Almayer in postane povezovalna nit med vsemi zgodbami, ter v lik Savignya. Zaradi poteka pripovedi smo dopisali krajše prizore in med seboj prepletili v romanu nepovezana poglavja. Posebej smo pazili, da so zgodbe vseh likov enakovredno predstavljene, da se med seboj prepletajo, a hkrati ohranjajo svojo linijo in značilnosti".

Usodo vseh likov v drami neizbrisno zaznamuje morje. Morje kot metafora za življenje in svobodo izraža neustavljivo moč narave, ki kljubuje človeku, a je hkrati zanj tudi zdravilno, kot skrivnost, kot meja med življenjem in smrtjo, prostor spomina, očiščenja in izgube. Morje kot simbol in protagonist postane nenehno spreminjajoča se kulisa, ki odseva ali preizprašuje čustvena stanja in preobrazbe. Je morje simbol absolutnega? Naj gledalec *Ocean morje* razume kot nekakšno hvalnico morju, kjer se vse začne in vse konča? Režiser in scenograf uprizoritve **Ivan Loboda** razmišlja takole: "*Ocean morje* je oda morju - in vsem, ki vanj zrejo,

da bi v njem lažje uzrli sebe. Je pripoved o ljudeh, ki bi radi živeli, pa tega ne zmorejo, ker jih zadržujejo izgube, strahovi in sence preteklosti. Morje tu ni kraj oddiha, temveč snov, ki preizkuša. Je hkrati zdravilo in rana. Prav ta dvojnost me je pritegnila: morje kot prostor preobrazbe - tihe, notranje, pogosto boleče. V njem se briše meja med posameznikom in svetom. In zdi se mi, da tudi gledališče išče prav to - tisti rob, kjer se nekaj izteče, da bi se nekaj drugega lahko začelo."

Resnični liki

V predstavi srečamo devet likov, med njimi mlado, krhko dekle Elisewin, ki pride v počivališče na željo svojega očeta, v upanju, da ji bo zdravljenje z morskimi valovi omogočilo, da začne zares živeti. Spremlja jo oče Pluche, ki budno pazi na vsak njen korak in nenehno piše nove molitve. Gospo Ann Diverià je v Almayer poslal mož - kot obliko zdravljenja "zelo čudne bolezni", kot jo imenuje sama: prešuštvo. Plasson, slikar, ki slika z morskimi vodo, potem ko se je naveličal portretiranja bogatašev, želi zdaj naslikati portret resnice, portret morja, zato se sprašuje, kje ima morje oči, kje se morje začne. Nasprotno pa znanstvenik Bartleboom, ki piše Enciklopedijo omejitev, raziskuje, kje se konča to neskončno morje -

Ocean morje. Vsi so nekoliko posebni, nenavadni. Kdo so pravzaprav? Loboda odgovarja: "Liki v predstavi so zelo resnični in njihove izkušnje in preizkušnje prav tako. Resnični so v svojem biti, bolečini, ljubezni. Uteleseni so v telesih, ki so v izrazu poetična in na svoj način surova. Vsak je tam, ker mora biti, zato, da se mu/ji nekaj zgodi. In prav ta neizogibnost jih povezuje: drug na drugega vplivajo in ustvarjajo smiselni svet preobrazbe, smrti in rojstva."

Nekoliko drugačno besedilo, kot smo jih v zadnjih sezonah vajeni v Gledališču Koper, je režiserja navdihnili, da režira tudi odmor med predstavo. Če se v romanu znanstvenik Bartleboom spoprijatelji s slikarjem, ki slika z morskimi vodo, in mu po smrti pripravi pregleden katalog njegovih del, je razstava tokrat del predstave oziroma njenega odmora, gledalci pa so vabljeni k ogledu razstave, ki v tem trenutku ostaja še presenečenje.

Ob že omenjenih ustvarjalcih so uprizoritev po prevodu Maje Gal Štromar pripravili še: kostumografinja **Tina Kolenik**, avtor glasbe **Sašo Fajon**, oblikovalec svetlobe in avtor videa **Domen Lušin**, lektor **Martin Vrtačnik** in asistentka režiserja **Ivona Furlan**. Nastopili bodo **Sara Gorše**, **Zala Djuric**, **Igor Štamulak**, **Rok Ličen**, **Luka Cimprič**, **Lara Komar**, **Rok Matek**, **Mak Tepšič**, **Blaž Popovski**.

Gledališče Koper
Teatro Capodistria

ABONMA

VPIS ABONMAJEV
DO 26. SEPTEMBRA 2025

Verdijeva 3
6000 Koper
T: 05 663 43 80
info@gledalisce-koper.si

Večerni abonmaji

Alessandro Baricco
OCEAN MORJE
Gledališče Koper

Jera Ivanc
BALKAN BLUZ KABARET
Gledališče Koper in
Zavod LibertArt

Ken Ludwig
KJE JE PRIMADONA?
Gledališče Koper in
Mestno gledališče Ptuj

Anton Pavlovič Čehov
MEDVED in TRAGIK PO SILI
Gledališče Koper

Ingmar Bergman
PRIZORI IZ ZAKONKEGA ŽIVLJENJA
Drama SNG Maribor

Dve predstavi, ki si jih boste med petimi izbrali sami in bodo v mesečnem programu označene kot izbirna predstava 1, 2, 3, 4 in 5:

David Eldridge
ZAČETEK
Gledališče Koper

Anton Tomaž Linhart
ŽUPANOVA MICKA
Slovensko stalno gledališče

Dario Fo
VSE ZASTONJI! VSE ZASTONJI!
Prešernovo gledališče Kranj

Po romanu Božji ubožec
Nikosa Kazantzakisa
FRANČIŠEK
Mestno gledališče Ptuj

Po romanu
Marka Haddona
SKRIVNOSTNI PRIMER ALI KDO JE UMORIL PSA
Gledališče Koper in
SNG Nova Gorica

P Parkirna hiša Belvedere

FOTO: SSG

Slovensko stalno gledališče je kot osrednja gledališka ustanova slovenske skupnosti v Italiji od samega začetka prisotno v programu festivala Slofest. Letos je sodelovalo s koprodukcijo treh tržaških gledališč (poleg SSG tudi Contrada in Gledališče Miela), ki pomenljivo potrjuje njegovo pripadnost večkulturnemu mozaiku mesta. Hostesniki pa so pričakovali zainteresirane v festivalskem naselju s knjižnicami sezone in informacijami.

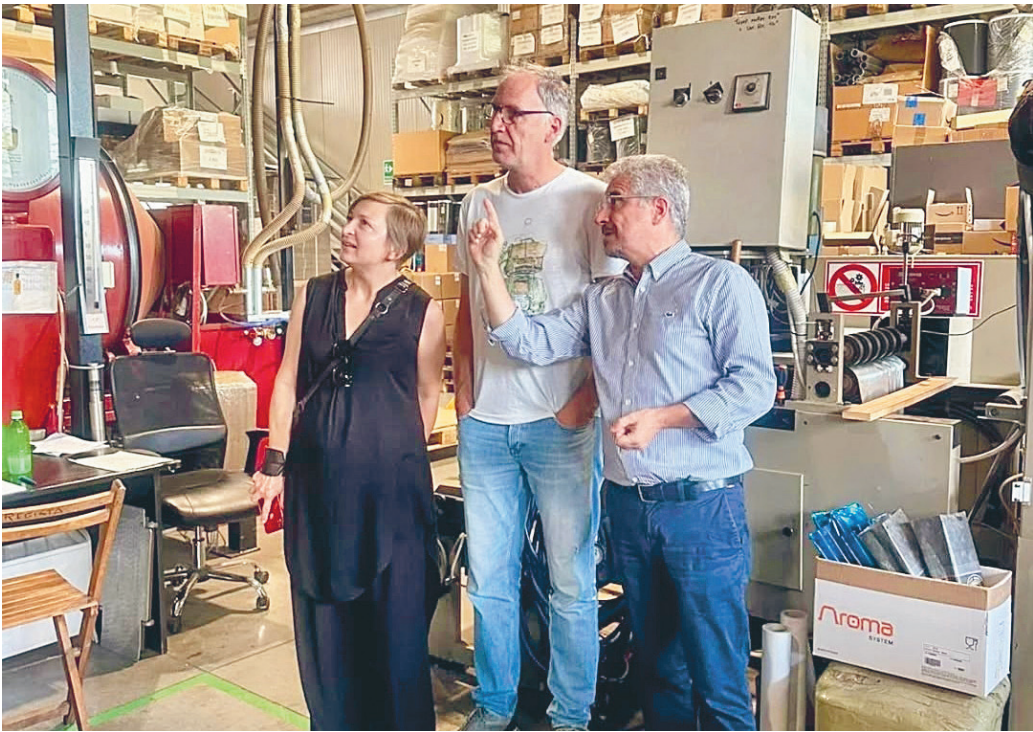

FOTO: SSG

Scenografinja Karin Fritz, tehnični vodja Peter Furlan in inšpicientka Erika Balde so si v okviru priprave na predstavo Kavarna Carla Goldonija ogledali pražarno Primo Aroma. Fabrizio Polojaz jih je pospremil "od zrna do kave", predvsem pa je potrdil dragoceno sodelovanje pri novi produkciji, ki bo resnično zadišala po odlični tržaški kavi.

FOTO: SNG NOVA GORICA/TOMAZ PRIMOŽIČ, MEDIASPEED

SNG Nova Gorica je sredi junija uradno odprla dolgo pričakovano zunanje prizorišče - amfiteater. Čez poletje so v njem potekali različni dogodki, od gledaliških uprizoritev, koncertov, filmskih projekcij. V drugi polovici avgusta pa so z izjemnim uspehom uprizorili *Od Nice do Gorice*, glasbeno-gledališko predstavo o zgodovini obeh Goric, ki je nastala v koprodukciji med Kulturnim centrom Lojze Bratuž iz Gorice, ki je bil tudi glavni nosilec projekta, in novogoriškim gledališčem. Besedilo razprodanega muzikala, ki govori o ljubezni sredi tragedije druge svetovne vojne in fašizma v Gorici, sta prispevala Alex Devetak in Jasmin Kovic, tudi režiserka, glasbo pa Patrick Quaggiato. Na odru je nastopilo več kot 130 nastopajočih, veliko večino teh so sestavljali pevci iz goriških in zamejskih zborov.

FOTO: GUIDO MENCARI

Konec avgusta se je nadaljevala tudi Dodekalogija 1972-1983. 1979 in 1980 sta osmi in deveti avtorski projekt Dodekalogije 1972-1983 režiserja Tomija Janežiča. Gre za največji umetniško-gledališki projekt Evropske prestolnice kulture 2025, Nova Gorica - Gorica. Predstavi, ki se igrata v paru, sta predstavi o spominu, odrasčanju in ljudeh iz majhne vasi, ki postane križišče življenjskih usod. Predstavi, ki sta nastali v koprodukciji med novogoriškim gledališčem, Ustvarjalnim centrom Krušče, Mladinskim gledališčem iz Ljubljane in Zavodom GO! 2025, sta potekali v Ustvarjalnem centru na Kruščah. S humornimi in pretresljivimi zgodbami so publiko vseh razprodatih ponovitev očarali igralka Anuša Kodelja, igralec Stane Tomazin in sicer znani avtor videov, tokrat v igralski vlogi, Carlo Zoratti.

FOTO: GLEDALIŠČE KOPER

Gledališče Koper je v drugi polovici avgusta sodelovalo na 4. Mednarodnem festivalu za otroke Dadadù v Trstu, kjer je v konkurenci osmih tekmovalnih predstav za uprizoritev *Favole al telefono* (*Pravljice po telefonu*) po zbirki pravljic italijanskega pisatelja Giannija Rodarija prejelo kar štiri nagrade: festivalska žirija je predstavi in ustvarjalcem podelila nagrado za najboljšo uprizoritev ter nagradi za režijo in igro, ki sta ju prejela režiser predstave Jaka Ivanc in dramski igralec Francesco Borchii (oba na fotografiji), predstava pa je prejela tudi nagrado otroške festivalske žirije. Čestitamo!

FOTO: STUDIO KOFOL

Vkoprskem gledališču novo gledališko sezono že nekaj let zapored odpirajo z Mednarodnim otroškim festivalom Pri svetilniku v avgustu, ki je v svoji peti izdaji potekal med 25. in 30. avgustom. Obfestivalsko dogajanje so tudi letos popestrili udeleženci festivalskih delavnic, ki so jih pod skupnim naslovom *Klovnorija* vodili Renata Vidič, Siniša Buklinac in Eva Tancer. Mladi klovni so s povorko po mestnih ulicah odprli in zaprli festival, pred predstavami zabavali mlade obiskovalce in njihove starše, po predstavah pa spodbujali obiskovalce in pomagali pri žrebanju nagrad.

Tantadruj je skupna mesečna čezmejna priloga treh primorskih profesionalnih gledališč. V času gledališke sezone izhaja vsako tretjo sredo v mesecu in sicer hkrati v Primorskih novicah in Primorskem dnevniku.

Izdajatelj:
Primorske novice, d.o.o. Koper, s.r.l. Capodistria
Cesta Marežanskega upora 2, 6000 Koper
Primorski dnevnik
Ulica Montecchi 6, Trst

UREDNIKA IN REDAKTORICA: Petra Vidrih
SOUSTVARJALCI: Miha Trefalt (Gledališče Koper), Ana Kržišnik
Blažica, Martina Mrhar in Metka Sulič
(Slovensko narodno gledališče Nova Gorica)
ter Rossana Paliaga (Slovensko stalno gledališče Trst)

ELEKTRONSKI NASLOV: kultura@primorske.si
SKUPNA TISKANA NAKLADA: 28.000 izvodov.